

KPMG FOORUM

Juhtimisajakiri otsustajatele / 26 / 2011

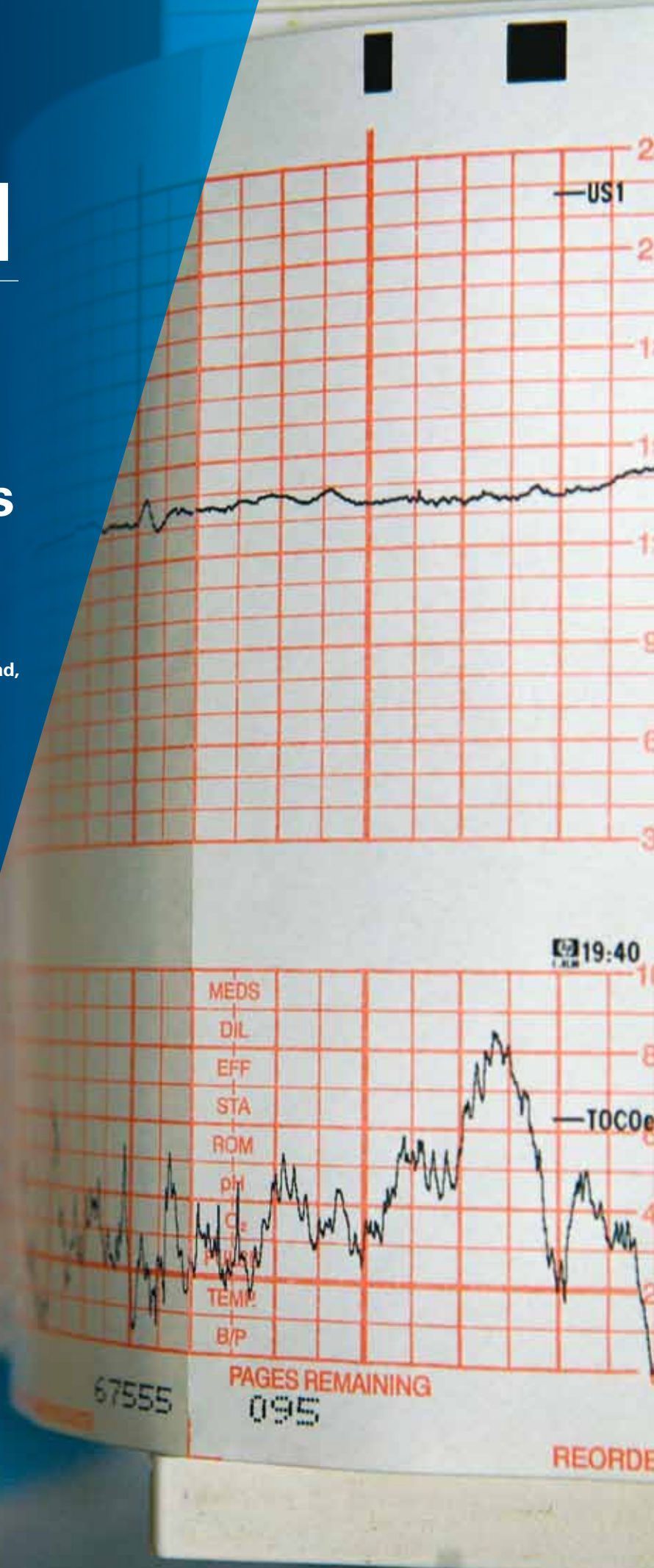
KPMG Baltics OÜ

Fookuses on "Majanduse Pulss 2011"

- Andris Jegers: ettevõtja tervet talupojamõistust hurraaoptimismiga ei hulluta
- "Majanduse Pulss 2011": ettevõtjad on lootusrikkad, kuid realistlikud
- Maailmamajanduses on veidi rohkem optimismi
- Majanduse pulss – Läti ja Leedu luubi all
- Olulised ja vastuolulised muudatused filiaalide maksustamisel
- Käibemaksu rakendusmäärus – juhised mitmes riigis tegutsevatele ettevõtjatele
- Eestile väljamakstud ELi toetused ületavad Kesk- ja Ida-Euroopa keskmist
- Intervjuu KPMG stipendiaadiga

KPMG

Cutting through complexity

Sisukord

Eessõna	3
Andris Jegers	
Andris Jegers: ettevõtja tervet talupojamõistust hurraaoptimismiga ei hulluta	4
“Majanduse Pulss 2011”: ettevõtjad on lootusrikkad, kuid realistlikud	6
Maailmamajanduses on veidi rohkem optimismi	8
Majanduse pulss – Läti ja Leedu luubi all	10
Stephen Young	
Olulised ja vastuolulised muudatused filiaalide maksustamisel	12
Joel Zernask Erle Laasberg	
Käibemaksu rakendusmäärus – juhised mitmes riigis tegutsevatele ettevõtjatele	14
Merike Oja	
Eestile väljamakstud ELi toetused ületavad Kesk- ja Ida-Euroopa keskmist	18
Triin Värav	
Intervjuu KPMG stipendiaadiga	20
Uudisnupud	22

4
Väga paljud ettevõtted on nn masuga kaotanud rasvakihi jaotamata kasumite näol.

6
Uuringu tulemusi vaadates võib kokkuvõtlikult öelda, et küsitatud Eesti ettevõtjad on optimistlikumad kui aasta tagasi, kuid ettevaatlikkus on säilinud.

10
Leedu on majanduskasvu prognoosides optimistlikum – 63% vastanuist ootab 2011. aastal majanduskasvuks 4-6%. Läti on seevastu pessimistlikum: 74% arvates ulatub majanduskasv kõigest 1-3%ni.

12
Alates 1. jaanuarist 2011 jõustus tulumaksuseaduse (TuMS) väga oluline muudatus, mis puudutab püsiva tegevuskoha maksustamist.

12
Filiaale loetakse üldjuhul püsivateks tegevuskohtadeks tulumaksuseaduse tähenduses, seega puudutab see muudatus sisuliselt kõiki Eestis registreeritud filiaale.

14
15. märtsil 2011 võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu rakendusmääruse 1, millega kehtestatakse ELi käibemaksu-direktiivi (direktiiv 2006/112/EÜ) rakendusmeetmed.

18
2010. aastaks Eestile eraldatud toetussummad ulatusid 3040 euronit elaniku kohta, mis ületab tunduvalt Kesk- ja Ida- Euroopa keskmist näitajat.

20
Minu arvates ei ole ülikool ainult üks õppekava, vaid pigem süsteem, mis pakub nutikale kasutajale mitmeid lahendusi ja hüvesid.

Hea lugeja!

Andris Jegers
KPMG Baltics OÜ
partner, juhatuse esimees
tel 6268 700
ajegers@kpmg.com

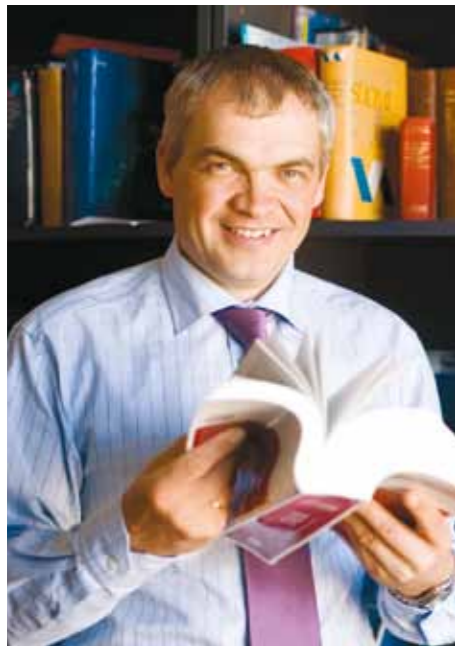
KPMG hoiab jätkuvalt kätt Eesti majanduselu pulsil. Kuna meid huvitab, mida arvavad äriiitrid majanduse ning ettevõtluse hetkeseisust ning tulevikuväljavaadetest, viisime juba teist kevadet läbi küsitluse “Majanduse Pulss”, millele vastas üle 200 Eesti otsustaja. Seekord küsitlesime lisaks ka ettevõtjaid Lätis ja Leedus. Käesoleva ajakirjanumbri keskmes ongi värsked ülebaltillise uuringu huvitavamad järeldused.

Lisaks tasub heita pilk, mida on meie kogunud nõustajatel soovitada maksude vallas – nii tulumaksu kui käibemaksu regulatsioonis on uuendusi, mis nii mitmeidki ettevõtjaid mõjutavad.

Head sirvimist!

Andris Jegers: ettevõtja tervet talupojamõistust hurraaoptimismiga ei hulluta

KPMG Baltics OÜ uuris teist korda majanduse pulssi, seekord lisaks Eestile ka Lätis ja Leedus. Ettevõtte juhatuse esimees **Andris Jegers** rääkis KPMG Foorumile, kuidas ta hindab uuringu tulemusi.

Andris Jegers
KPMG Baltics OÜ
partner, juhatuse esimees
tel 6268 700
ajegers@kpmg.com

Ettevõtjad on oma sõna öelnud: kas uuringu „Majanduse Puls” tulemused vastasid ootustele?

Esimene küsitlus toimus aasta tagasi ning vaatamata tookord peaaegu tõsikindlale euro tulekule valitses majandussurutis. Seega oli tänavuse uuringu võrdlusbaas madal, kui kasutada statistikute kõnepruuki. Ootasime kindlasti optimistlikumaid noote kui aasta eest. Pealegi kostub nii riigi kui ka erasektori poolt üha kõvemaid hääli, et oleme kriisi lõplikult seljatanud, eriti kui vaadata ekspordi kasvunumbreid.

„Majanduse Pulsile” vastanud paarisaja Eesti ettevõtja puhul võib öelda, et nemad võtavad asja talupojamõistusega ning ülevoolavat optimismi ei ole. Kuigi tänavu on mitmed asutused prognoosinud 4–5-protsendist majanduskasvu, ei peegeldu sellised ootused väga selgelt äriilidrite seas. Tootmisettevõtted tunnetavad kasvuvõimalusi teistest rohkem ning eriti juhul, kui nad saavad ekspordida, on ka väljavaated paremad. Tuleb meeles pidada, et väga paljud ettevõtted on nn masuga kaotanud rasvakihi jaotamata kasumite näol. Seetõttu on liiga vara olla heas tujus, sest kõigepealt on vaja masu mõjudest korralikult üle saada.

KPMG uuring hõlmas suuremaid või keskmise suurusega ettevõtteid. Ligikaudu 100 000 ettevõttest on 2008. aasta andmetel vaid 0,2 protsenti üle 400 miljoni kroonise (ligi 26 miljoni eurose) käibega. „Majanduse Pulsile” vastanute hulgas oli nende osatähtsus 27 protsenti ning küllap peegeldub tulemustes suuremate ettevõtete võimekus minna välisriikidele.

Pankade rollist majanduse tõusus ja languses on palju räägitud, mida arvavad ettevõtjad?

Aastaga on suhtumine paranenud – kui aasta eest peeti pankasid liiga paindumatuteks, siis tänavu nähakse suuremat koostööd. Hinnang pankadele sõltub kindlasti palju sellest, mis ettevõttega oli tegemist, sest näiteks veidi üle poole vastanutest pole viimasel ajal pangast finantslahendusi otsinud.

Siiski leiab 20 protsenti, et pangad on väga kontrollivad. Siin meenub, et Eestis on tõesti olnud juhtumeid, kus ettevõtted on läinud täielikult panga juhtimise alla.

Igapäevases audiitoritöös oleme näinud, et pangad on mõnikord viivitanud otsustega ning pole suutnud ettevõtjatele mõistlikke lahendusi pakkuda. Majanduskasvu

Väga paljud ettevõtted on nn masuga kaotanud rasvakihi jaotamata kasumite näol.

Selgelt soovitakse euroklubisse Lätit ja Leedut ning mida varem seda parem.

hoogustumisel on näiteks teatud sektorites head võimalused äri kasvatamiseks, kuid laenuvõtte ei saa jõukohastel tingimustel. Näiteks automüük on aasta võrdluses hoogsalt kasvanud, kuid laoseisude suurendamiseks vajavad automüüjad laenu raha, mida pole lihtne saada.

Eurole üleminekuks tegi Eesti läbi sisemise devalveerimise – palgad langesid ning lisaks suurenes tööpuudus. Mis väljavaated on tööturul?

Tööturg on inertne, ettevõtjad on realistid ning eriti töötajate arvu osas on näha konservatiivsust – ligi kaks kolmandikku ei kavanda olulisi muutusi – ei värbamisi ega koondamisi. Seejuures arvasid pea kõik ettevõtjad, et heade ja kvalifitseeritud töötajate leidmine on keeruline.

Palkade osas on siiski näha suuremat optimismi. Töötajaid ei tõtata juurde võtma, kuid personal, kellega koos masust läbi mindi, võib uuringu põhjal ligi 50-protsendise tõenäosusega oodata teatud palgakasvu. Seejuures on palgakasvu osas optimistlikumad firmad, mille käive ulatus 2010. aastal kuni 25 miljoni euroni.

Uuringust selgus ka, et ettevõtted tähtsustavad strateegiale keskendumist. Usun, et paljude ettevõtete jaoks on strateegia osa ka heade töötajate hoidmine.

Töösuhete osas torkas silma, et sotsiaalmaksule ülempiiri kehtestamise pooldajaid oli oluliselt rohkem kui aasta eest. Mõeldakse, mis abinõuga saab tööturгу efektiivsemaks muuta ja tööjõukulusid optimeerida, et tekiks ka välisriikide suurema värbamise võimalus.

Kas koorus välja, mida ettevõtjad eurost arvavad?

Ettevõtjate seas on toetus eurole olnud alati keskmisest kõrgem, sest ühises rahas nähakse suuremaid rahvusvahelisi äri võimalusi. Mulle tundub, et Eestis ollakse euro tulekuga rahul, kuigi praegu võib lõplike hinnangute andmiseks veel kogemus lühike olla. Selgelt soovitakse euroklubisse Lätit ja Leedut ning mida varem, seda parem. Teised Balti riigid on sama meelt, kuigi Läti ettevõtjad on ühinemisaja osas pessimistlikumad.

Torkas ka silma, et kuigi euro tulevikust räägitakse mustades toonides, usub ligi kolmandik, et 2020. aastaks on eurost saanud ülemaailmselt eelistatud valuuta. Teisalt näeb ligi kaks kolmandikku

eri ulatusega probleeme, kuid eurosüsteemi lagunemist ennustavad vaid mõned üksikud.

Kuidas paistab Eesti võrdluses teiste Balti riikidega?

Lihtsustatult võib öelda, et optimism on suurem Eestis ja Leedus – viimati mainitu puhul torkas silma julgus töötajate värbamise ja palgakasvu osas. Samas on leedukad kõige rohkem rahul pankade praeguse tegevusega. Arutasime, mis võiks olla Leedu optimistlike tulemuste taga, ning leidsime, et võti võib olla avalikus sektoris. Masu kõrgehetkedel olid Eestis ja Lätis riigitegelused need, mis aitasid majandust üleval hoida, ning sama on toimumas nüüd ka Leedus. Läti majandusmuredest ja väliskreditoride järelevalvest on omajagu räägitud ning kolmest Balti riigist ongi meie lõunanaabrid kõige ettevaatlikumad.

Erinevalt Lätist-Leedust ei sihtinud Eesti ettevõtjad majanduskriisi süüdlasi otsides mitte riigi, vaid pankade poole. Eesti ettevõtjad saavad hästi aru, et pankadest asi algas ning seda paljuski globaalses mastaabis. Näiteks ligi viiendik arvas, et kriisini viisid USA majandushäädad, mis kinnitab, et põhjused olid laiemad.

“Majanduse Pulss 2011”: ettevõtjad on lootusrikkad, kuid realistlikud

KPMG Baltics OÜ viis Eesti ettevõtlussektori otsustajate seas läbi uuringu „Majanduse Pulss 2011”. Uuring toimus teist korda, mistõttu sai tulemusi võrrelda eelmise kevade tulemustega. Lisaks küsitles KPMG kohalikke ettevõtjaid Lätis ja Leedus, mis andis võimaluse kõrvutada äriilidrite vaateid kolmes riigis.

Uuringu tulemusi vaadates võib kokkuvõtlikult öelda, et küsitletud Eesti ettevõtjad on optimistlikumad kui aasta tagasi, kuid ettevaatlikkus on säilinud.

Küsitlusele vastanud 204-st Eesti otsustajast arvavad pooled, et majanduskasvuks kujuneb tänava 4–6 protsenti. Peaaegu sama suur hulk, 47 protsenti, näeb 1–3-protsendilist majanduskasvu. Seda on vähem, kui on arvanud mitmed institutsioonid (Rahandusministeerium 4%, SEB Pank 5%). Tasub esile tuua, et 2010. aasta „Majanduse Pulsis” oli vaid 8 protsenti neid, kes uskusid SKP kasvunäitajaks tulevat 3–4 protsenti, mis vastas enam-vähem tegelikule kasvule ehk 3,1 protsendile.

Kõige suuremat panustajat SKP kasvu nähakse tööstuses – nii arvab 80 protsenti vastanutest. Hulgi- ja jaekaubandus, hotellid, restoranid ja transport pälvib 12 protsenti eelistuse, samas kui mullu said need valdkonnad 32 protsenti toetuse. Seega tööstuse viimase poolaasta tugevad tulemused annavad aluse loota, et selline suundumus jätkub.

Pärast euro tulekut on palju räägitud Eesti järgmistest sammudest majanduse ja riigi arendamisel.

Reformide vajadus on ikka ja jälle üles kerkinud ning seetõttu peab bürokraatia ja halduskoormuse vähendamist riigi struktuurireformi vallas kõige olulisemaks 33 protsenti vastanutest. Ekspordi soodustamine saab 25 ja innovatsiooni toetamine 15 protsenti vastanute eelistuse.

Euro käibeloleku esimene kvartal oli liiga lühike periood, et küsida ettevõtjatelt hinnanguid ühisraha mõju kohta, seepärast vaatasime tulevikku. Küsimuses, mis puudutas euro positsiooni 2020. aastal, jagunesid vaated kolme rühma. 36 protsenti vastanutest leiab, et euro üritab tulla toime oma probleemidega ning uusi riike ei ole liitunud. 32 protsenti usub, et eurost on saanud ülemaailmselt eelistatud valuuta, ning 31 protsenti näeb euroalal tõsiseid probleeme, mille tõttu mõni riik on pidanud rahaliidust lahkuma. 46 protsenti arvab, et aastateks 2015–16 on kõik Balti riigid läinud üle eurole; 26 protsenti arvates toimuks see aastatel 2017–18.

Pankade kaalukas roll majanduses on tõsiasi ning sarnaselt läinud aastale uurisime, kuidas tunnetavad ettevõtjad suhteid pankadega. 49 protsenti arvab, et pangad on küll liiga ettevaatlikud üksikasjades, kuid siiski koostööaltid.

Pankade suhtumist äriklientidesse peab pigem jäigaks ja liiga kontrollivaks 20 protsenti, mida on tunduvalt vähem kui aasta eest (41 protsenti). Samas tuli välja, et viimase üheksa kuu jooksul ei ole 55 protsenti vastanutest panga poole tõsisemates finantsasjades pöördunud.

Majanduskriisi põhjusteks peab 64 protsenti pankade järelemõtlematut tava anda laene ilma rangelt riske hindamata; 18 protsenti arvates olid majanduskriisi juured USAs, kuid riigi eelarvepoliitikat ja tulusid ületavaid kulusid peab süüdlaseks vaid kuus protsenti.

Vastanutest 62 protsenti peab Eestit välisinvesteeringute sihtriigina samasuguseks nagu teisi Kesk- ja Ida-Euroopa riike – siin on optimism aastaga kasvanud (oli 48 protsenti). 19 protsenti peab Eestit üheks atraktiivseimaks Euroopas ning meie konkurentsieelise kadumist pelgab 15 protsenti. 56 protsenti vastanutest leiab, et lähema aasta jooksul suurendavad välisinvestorid kapitalimahutusi Eestisse – seega ei ole aastaga suhtumine oluliselt muutunud (eelmisel aastal 59 protsenti). 44 protsenti usub välisinvesteeringute praeguse taseme säilimist.

**Maksupoliitikas tuleb
esile, et tervelt 87
protsenti vastanuist
eelistab stabiilsust
ja ennustatavust.**

Maksupoliitikas tuleb esile, et tervelt 87 protsenti vastanuist eelistab stabiilsust ja ennustatavust. Näiteks tulu- või käibemaksu langetamine leiab vaid väheste vastajate toetuse. Sotsiaalmaksule ülempiiri kehtestamist töajookulude vähendamise huvides peab vajalikuks 69 protsenti ning sellele vastu on 23 protsenti.

Vastajatel paluti hinnata ka varimajanduse osatähtsust Eestis – 61 protsenti nimetas vahemiku 10–25 protsenti ning kolmandiku arvates jääb Eestis varimajanduse osa alla 10 protsenti SKPst. Maailmapanga 2010. aastal avaldatud uuringu kohaselt oli vastav näitaja Eestis 29,5 protsenti SKPst (2007. aasta andmed).

Riigi prioriteet Eesti energiamajanduse arendamisel peaks 48 protsenti arvates olema tuumaelektrijaama ehitamine Eestisse ning 42 protsenti avaldavad toetust elektri- ja soojuse koostootmisjaamadele. Ehkki uuringu lõpuosas toimusid

Jaapani looduskatastroof ja avariid tuumajaamades, pooldas viimase viie päeva jooksul 46 protsenti vastajatest tuumaenergiat.

Ettevõtete väljavaated

Vastanust 63 protsenti ei kavanda tänava töötajaskonnas olulisi muutusi, kuid 28 protsenti plaanib tänava töötajate arvu suurendada. Seitse protsenti märkis, et kavatseb tänava töötajate arvu vähendada, samas kui aasta eest kavandas seda 17 protsenti. Vaatamata tööpuudusele valitseb ka tööjõupuudus: vabadele töökohtadele sobivad vaid mõned üksikud kandidaadid või on kvalifitseeritud tööjõu leidmine keeruline (kokku 93 protsenti arvamus).

Kui töötajate arvu osas suuri muutusi ei kavandata, siis palku kavatseb tõsta 43 protsenti. Üle poole vastanutest (56 protsenti) tänava oma firmades palgamuutusi ei kavanda, kuid 2010. aasta kevadel arvas nii koguni 80 protsenti.

Vastajatest 46 protsenti märkis, et peavad praeguses majandusolukorras ettevõtte tasandil kõige tähtsamaks strateegiaküsimustele keskendumist. See on oluline muutus, kuna aasta eest arvas nii vaid 22 protsenti vastanutest. 22 protsenti arvab, et tuleks laiendada tegevust uutesse ekspordi sihtkohtadesse. Kulubaasi viimist jätkusuutlikule tasemele pidas oluliseks vaid 21 protsenti vastajatest, võrreldes 64 protsendiga 2010. aastal.

Kui töötajate arvu osas suuri muutusi ei kavandata, siis palku kavatseb tõsta 43 protsenti.

Vastates küsimusele, mis funktsiooni peaks ettevõtte eelisarendama, märkis 51 protsenti müügi ja turunduse. IT sai 14 protsenti poolehoidu osaliseks;

järgnesid riskijuhtimine ja sisekontroll ning uurimis- ja arendustegevus 9 protsendiga. Turundust pidas olulisimaks 51 protsenti (eelmisel aastal 42 protsenti).

Välispartnerid või -omanikud ei ole 39 protsenti arvates oma käitumist muutnud ning 18 protsenti arvas, et välispartnerid on kas rohkem Eestisse investeerinud või suurendanud kaubavahetust.

Nagu esimesel korral, nii tundsi ka seekord huvi, kui kiires rütmis lööb vastanute süda. 73 protsenti märkis, et nende pulss on normaalne ehk kuni 70 lööki minutis, mis on enam-vähem samasugune rütm kui aasta eest.

Allikas: KPMG Baltics OÜ

Maailma- majanduses on veidi rohkem optimismi

Juhtivates tööstusriikides on ettevõtete optimism viimastel kuudel veidi tõusnud, seda eriti Euroopas ning USAs, näitab KPMG globaalne uuring *Pulse*.

KPMG Internationali uuring *Pulse – the Global Business Outlook* näitab, et kui seni on kindlustunne olnud kõrgem BRIC-riikides, siis nüüd on väljavaated paranenud ka lääneriikides.

KPMG Baltics OÜ juhatuse esimees **Andris Jegers** ütles, et globaalse uuringu tulemustes on sarnasusi KPMG Baltimaade läbiviidud uuringu „Majanduse Pulss“ omadega. „Eesti ettevõtjate poolt oli tunda optimistlikke noote, mis on kooskõlas *Pulse* hinnanguga, et Euroopas on väljavaated paranemas. Samas võivad majanduse taastumist mõjutada Jaapani hiljutine looduskatastroof ning pinged Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas,“ märkis Jegers.

Pulse näitas, et teenustesektori

ettevõtetest usub äritegevuse elavnemisse 55 protsenti (mullu sügisel 47 protsenti) ning vaid kaheksa protsenti peab võimalikuks aktiivsuse langust. Tööstussektoris on optimism veelgi suurem – kõik kindlustunde näitajad on kõrgeimad alates 2009. aasta oktoobrist, mil uuringut hakati läbi viima. „Tööhõive väljavaateid peetakse päris headeks ning sama suunda täheldasime „Majanduse Pulsi“ hinnangutes,“ märkis Jegers.

Suurimaks probleemiks peavad globaalsed ettevõtted inflatsiooni, mis suure osa tööstus-, aga ka teenindusettevõtete arvates viib sisendhindade tõusuni.

Allikas: KPMG Baltics OÜ

Majanduse pulss – Läti ja Leedu luubi all

Innustatuna 2010. aastal Eestis korraldatud majanduse pulsi uuringu edust, otsustas KPMG, et sobiv ja õpetlik oleks teha samasugune uuring 2011. aastal kõigi Balti riikide kohta. Seega ei kajasta meie 2011. aasta uuring ainult Eestis, vaid ka Lätis ja Leedus tegutsevate ettevõtete vaateid. Uuringule vastas Eestis, Lätis ja Leedus kokku ligi 400 otsustajat suurtest ning keskmise suurusega ettevõtetest. Käesolev artikkel tutvustab huvitavamaid järeldusi, mida saab teha Läti ja Leedu ettevõtjate vastustest.

Stephen Young
KPMG Balti regiooni seniorpartner

Majanduskasv

Leedu on majanduskasvu prognoosides optimistlikum – 63% vastanuist ootab 2011. aastal majanduskasvuks 4-6%. Läti on seevastu hoopis pessimistlikum: 74% arvates ulatub majanduskasv kõigest 1-3%ni. Majanduskasvu mootorina nähakse Lätis hulgi- ja jaemüüki, Leedus aga tööstust ja kaubandust.

Euro

Sarnane tulemus avaldub suhtumises eurosse. 34% leedukaist näeb eurot 2020. aastal tähtsaima ülemaailmse valuutana, ent Lätis usub sellesse ainult 20% vastanuist. 11% lätlastest usub euro läbikukkumist aastaks 2020, samas kui leedukaist arvab seda ainult 1%.

Varimajandus

Ligi 48% nii Läti kui ka Leedu vastanuist hindab varimajanduse osatähtsuseks 25-40%. Seda on väga palju, mis rõhutab, kui keeruline on see valdkond meie poliitikute jaoks ja kui tähtis on

selle küsimusega tegelemine, et riik paistaks investoritele heas valguses ja toimiks majanduskasvu edendades strateegiliselt. Samas on huvitav, et kui Eestis peab 61% vastanuist varimajanduse osatähtsuseks 10-25%, oli see Maailmapanga andmeil 2007. aastal 27-29%. See tähendab, et kas on olukord Eestis märkimisväärselt paranenud või tajutakse seda Eestis ja välismaal erinevalt. Varimajandusega on seotud ka bürokraatia ja maksukoormuse tajumine igas riigis. 53% Läti ja 41% Leedu küsitlenuist tahaks, et halduskoormust ja bürokraatiat oleks vähem.

Pankade roll majanduskriisis

Pankadele on ajakirjanduses väga teravalt süüks pandud Balti riikide majanduskriisi põhjustamist ja süvendamist. Seetõttu on meie uuringu järeldused ses valdkonnas eriti huvitavad. Eestis usub 64% vastanuist, et majanduskriisis on süüdi pangad. Lätis ja Leedus seevastu peab suurem osa vastanuist

majanduskriisi peasüüdlaseks viletsat eelarvepoliitikat. Pankade süüd usub ainult 36% lätlastest ja 27% leedukaist. Uurisime ettevõtjate käest ka seda, et kas pankade laenupoliitika oli liiga jäik, mistõttu kriis venis asjatult pikaks. Tasakaaluks uurisime ka, et kui paljud vastanuist on tegelikult pankadelt laenu küsinud. Leedus arvas 74% vastanuist, et kuigi liiga ettevaatlikud üksikasjades, on pangad siiski koostööaldis. 42% olid ise pangalt laenu küsinud. Lätis pidas panku liiga ettevaatlikuks 32%. Laenusooviga oli panga poole pöördunud 39%. Näib, et meie Läti ja Leedu vastajad on pankade suhtes meelestatud positiivsemalt kui ajakirjandus.

Inimesed

Leedus kavatseb 55% töandjatest 2011. aastal tõsta oma töötajate palku ning 41% palgata lisaks uusi töötajaid. Lätis on olukord märksa halvem: palku plaanib tõsta 28% ja töötajaid juurde võtta 32%. Kõik riigid märkisid ära raskused kvalifitseeritud tööjõu

leidmisel. See viitab majanduskriisi märkimisväärsele sotsiaalsele mõjule Balti riikides. Leedu ja Eesti, aga ka Läti küsitlenuist toetavad tugevalt mõtet, et sotsiaalmaksule ülempiiri seadmine aitab tööjõukuludid kontrolli all hoida.

Ootuspäraselt on tulemused iga riigi puhul isesugused, peegeldades poliitilist keskkonda, majandussurutise pärast võetud meetmete erinevusi ning ka majanduskriisi erinevat kulgu igas riigis.

Pulss

Lõpetuseks midagi inimlähedasemat: 73% Eestis ja 70% Leedus küsitlenuist ettevõtjast uskus, et nende süda lööb kuni 70 korda minutis. Lätis arvas nii ainult 60% vastanuist. On selge, et Lätis on kas rohkem stressi või seal tegutsetakse rohkem! Artikli autorina soovin, et minu pulss oleks sama madal kui vastanutel, mistõttu lähen nüüd spordisaali stressi maandama.

Olulised ja vastuolulised muudatused filiaalide maksustamisel

Alates 1. jaanuarist 2011 jõustus tulumaksuseaduse (TuMS) väga oluline muudatus, mis puudutab püsiva tegevuskoha maksustamist. Filiaale loetakse üldjuhul püsivateks tegevuskohtadeks tulumaksuseaduse tähenduses, seega puudutab see muudatus sisuliselt kõiki Eestis registreeritud filiaale.

Joel Zernask
KPMG Baltics OÜ
maksu- ja õigusnõustamise teenuste juht
tel 6268 791
jzernask@kpmg.com

Erle Laasberg
KPMG Baltics OÜ
maksunõustaja
tel 6676 872
elaasberg@kpmg.com

Kui varem maksustati tulumaksuga püsivast tegevuskohast väljaviidud vara maksumus ulatuses, mis ületas sissetoodud vara, siis 1. jaanuarist 2011 maksustatakse püsiva tegevuskoha kasum selle väljaviimisel. Seejuures ei ole maksustamise seisukohalt vahet, kas kasum viiakse välja rahalises või mitterahalises vormis.

Suurt arusaamatust on tekitanud TuMS § 61 lg 42, mille kohaselt maksustatakse alates 1. jaanuarist 2011 tulumaksuga püsivast tegevuskohast väljaviidava vara maksumus selles osas, mis võrdub püsiva tegevuskoha jaoks sissetoodud vara arvel enne 2011. aasta 1. jaanuari väljaviidud püsivale tegevuskohale omistatud maksustamata kasumiga. Maksukohustuse tekkimise eelduseks on, et püsivast tegevuskohast on aastatel 2000–2010 tehtud peakontorile kasumieraldisi, mida ei ole maksustatud, kuna püsivast tegevuskohast väljaviidud vara ei ületanud sissetoodud vara. Muudatuse kohaselt maksustatakse need varem maksuvabad olnud väljamaksed sisuliselt tagantjärele tulumaksuga. Maksukohustus tekib mis tahes vormis püsivast tegevuskohast peakontorile väljamakse tegemisel, sh näiteks laenu tagasimaksmisel.

Nimetatud seadusemuudatus nõuab filiaalidelt eelmiste aastate aruannete ja maksuarvestuse ülevaatamist ja selgitamist, kas filiaalil võib tekkida alates 2011. aastast täiendavaid maksukohustusi, kui peakontorile tagastatakse tema poolt filiaalile antud vara.

Maksumaksjate teavitamine sellisest rahvusvahelise mõjuga maksumuudatusest on olnud väga puudulik.

KPMG on selles küsimuses esitanud kirjalikke ja suulisi järelepärimisi nii Rahandusministeeriumile kui ka Maksu- ja Tolliametile, kuid tänase seisuga on mitmed asjaolud paraku endiselt ebaselged. Näiteks on üheselt määratlemata see, mida loetakse enne 2011. aastat püsivast tegevuskohast välja viidud maksustamata kasumiks. Nimelt võis TuMS § 53 eelmist sõnastust tõlgendada ka nii, et püsivast tegevuskohast kasumi väljaviimine oli tulumaksuga maksustatav (erinevalt investeeritud kapitali tagastamisest), millest tulenevalt põhines selliste kasumieraldiste mittemaksustamine

kuni sissetoodud vara piirini pigem maksuhalduri praktilal kui seadusel.

Meie hinnangul on tegemist väga olulise maksumuudatusega, mis võib mõnele filiaalile kaasa tuua miljonitesse ulatava maksukohustuse. See aga võib kontserni tasandil tähendada topeltmaksustamist juhul, kui Eestis 2011. aasta seadusemuudatuse tõttu tasumisele kuuluv tulumaks ületab peakontori riigis kasumilt makstavat tulumaksu. Leiame, et maksumaksjate teavitamine sellisest rahvusvahelise mõjuga maksumuudatusest on olnud väga puudulik, ning näeme selle muudatuse puhul vastuolu nii põhiseaduse, rahvusvaheliste maksulepingute kui ka Euroopa Liidu aluslepingutega.

Muudatuse kohaselt maksustatakse varem maksuvabad väljamaksed sisuliselt tagantjärele tulumaksuga.

Soovitame filiaalide juhtidel ja finantspersonalil võimaliku

maksuvaidluse ennetamiseks kontrollida, milliseid väljamakseid on filiaal teinud peakontorile aastatel 2000–2010, ning analüüsida tulevikus tehtavate väljamaksete olemust. KPMG maksunõustajad on heameelega valmis abistama võimaliku maksukohustuse väljaselgitamisel ning lahenduste leidmisel maksukohustuse vähendamiseks nii kohalikul kui ka kontserni tasandil.

Käibemaksu rakendusmäärus – juhised mitmes riigis tegutsevatele ettevõtjatele

15. märtsil 2011 võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu rakendusmääruse¹, millega kehtestatakse ELi käibemaksudirektiivi (direktiiv 2006/112/EÜ) rakendusmeetmed. Määruse eesmärk on selgitada käibemaksudirektiivi, et tagada direktiivi põhimõtete ühetaoline kohaldamine liikmesriikides. Erinevalt direktiivist ei tule määrust siseriiklikusse õigusesse üle võtta, vaid see on juriidiliselt siduv ja liikmesriikidele otsekohalduv alates jõustumisest 1. juulil 2011. aastal.

Merike Oja
KPMG Baltics OÜ
maksunõustaja
tel 6268 740
moja@kpmg.com

Rakendusmäärus selgitab, kuidas määratleda maksukohustulase ettevõtte asukohta mitmes riigis tegutsemisel ja mitmes riigis tegutsevatele klientidele arvete väljastamisel, sh füüsiliste isikute puhul. Lisaks on selles rida täpsustusi üksikute teenuste ja kaubatarnete maksustamist puudutavates põhimõtetes, mille kohta soovitan vaadata lisa määrusest.

Piiriüleste tehingute käibemaksuga maksustamisel on kaks olulist ajalist verstaposti – 1. mai 2004 ja 1. jaanuar 2010. Eesti ELiga liitumise järel kadusid tollipiirid ühendusesisestelt kaubatehingutelt. 2004.–2009. aastal kehtinud käibemaksuseaduse kohaselt sõltus teenusele kohalduv käibemaksunäär teenuse olemusest. Alates 1. jaanuarist 2010 maksustatakse ettevõtjate vahel osutatavad teenused saaja asukohariigis (nn ettevõtjalt ettevõtjale osutatavad teenused ehk B2B-olukord). Lõpptarbijale osutatavad teenused (ehk B2C-olukord) maksustakse teenuse osutaja

asukohariigi käibemaksuga. Eelnev ei kehti erireegli alusel maksustatavatele teenustele, mis on seotud ehitustegevuse, kinnisasjade, ürituste, reisijateveo jms².

Teenuste maksustamise asukoht

Alates 2010. aastast on piiriüleste teenuste maksustamisel määrav, kas tehingud toimuvad ettevõtjate vahel või mitte. Ostja poolt teises liikmesriigis kehtiva käibemaksunumbri esitamine annab müüjale õiguse väljastada nullmääraga arve. Ostja käibemaksunumbri kehtivust saab kontrollida üksnes ELi klientide puhul, sest ühenduses väljaspool asuvate riikide kohta sellist andmebaasi ei ole, lisaks ei pruugi väljaspool ELi käibemaksusüsteem analoogsel moel toimida. Seetõttu on määruse kohaselt aktsepteeritav kliendi ettevõtjastatuse määramisel ka muu tõendusmaterjal. Määruse kohaselt tuleb teenuse osutajale esitada:

¹ Nõukogu rakendusmäärus (EL) nr 282/2011, 15. märts 2011, millega sätestatakse ühist käibemaksusüsteemi käsitleva direktiivi 2006/112/EÜ rakendusmeetmed (uuesti sõnastamine). Euroopa Liidu Teataja L 77/1, 23.3.2011.

² Nende teenuste maksustamise põhimõtteid määrus ei muuda, maksustamine toimub endiselt selle riigi seaduse kohaselt, kus teenuseid osutatakse.

- asukohajärgse maksuameti kinnitusega tõend ettevõtlike tegelemise kohta, või
- ettevõtte käibemaksu- või muu registreerimise number välisriigis, või
- muu tõend, mis kinnitab kliendi maksukohustuslase staatust.

Teenuse osutaja peab kontrollima esitatud teabe õigsust, lähtudes tavapärasest äritegevuses rakendatavatest turvameetmetest nt isikute tuvastamisel ja maksete kontrollimisel. Kui puudub veendumus, et teenused osutatakse teisele ettevõtjale, tuleb väljastada käibemaksuga arve (B2C-reegli kohaselt).

Kui klient tegutseb mitmes riigis, peab teenuse osutaja teadma, millisele asukohale teenuseid osutatakse. Määrus kohustab teenuse osutajat arve väljastamisel silmas pidama järgmisi asjaolusid:

- Milline kliendi asukoht vajab konkreetset teenust?
- Kes on teenuse saaja lepingu, tellimisvormi või esitatud käibemaksunumbri järgselt?
- Kes maksab teenuse eest?

Kui teenuse osutaja ei suuda teenuse saajat kindlaks teha, võib ta lugeda teenused osutatuks kliendi ettevõtte asukohta. Sama kehtib juhul, kui marketingiteenuseid osutatakse näiteks emaettevõttele ja teenuse osutajal ei ole infot, kuidas teenus ema- ja tütarettevõtete vahel jaotub.

Uue põhimõttena sätestab rakendusmäärus kohaldada B2C-reeglit ka nende teenuste puhul, mis ostetakse muu kui ettevõtlike tarbeks (ettevõtlikega mitteseotud kulud, vastuvõtukulud jms). Kui teenuse laadist tulenevalt ei suuda teenuse osutaja teenuse kasutusotstarvet määratleda, ei ole ta siiski eksinud, kui ta käitub vastavalt sellele, kas teenuse saaja esitas oma käibemaksunumbri või mitte. Nullmääruga arve võib B2B-reeglist lähtudes väljastada, kui teenuse saaja esitab enda käibemaksunumbri teises liikmesriigis.

Ettevõtte asukoht

Ettevõtte asukohta määratlemine on oluline nii teenuse pakkuja kui ka saaja jaoks, et tagada müügi- ja ostuarvete korrektne kajastamine

maksuarvestuses. Kui ettevõtte ei tegutse registrijärgsel aadressil, siis peab ta väljastama arveid oma tegelikult asukohast ja samamoodi peavad temale esitatavad arved olema esitatud tegelikku asukohta.

Määruse kohaselt loetakse B2B ja B2C-reeglile alluvate teenuste maksustamisel ettevõtte asukohaks juhtkonna ülesannete täitmise asukoht. Selle asukoha määramisel võetakse arvesse järgmisi asjaolusid:

- kus tehakse ettevõtte olulised ärilised juhtimisotsused,
- mis on ettevõtte registrijärgne asukoht,
- kus ettevõtte juhtkond kohtub.

Olulise erinevusena on ettevõtte asukoha määramisel oluliste juhtimisotsuste tegemise asukohal suurem tähtsus kui postiaadressil. Seega kui ettevõtte on registreeritud ühes riigis, kuid tegelik juhtimine toimub teises riigis, tekib küsimus, kas vajalik on käibemaksuregistreering riigis kus tehakse juhtimisotsused.

Ettevõtte asukohta määratlemine on oluline nii teenuse pakkuja kui ka saaja jaoks, et tagada müügi- ja ostuarvete korrektne kajastamine maksuarvestuses.

Maksukohustuslase mõiste

Eraldi maksukohustuslase ettevõtte asukohast sätestab rakendusmäärus püsiva asukoha maksukohustused. Inglisekeelne vaste püsivale asukohale on *fixed establishment*.

Rakendusmääruse eestikeelne versioon kasutab terminit *püsiv tegevuskoht* (mida muudes tekstides on tõlgitud ka *permanent establishment*). Silmas tuleb pidada, et *püsiv tegevuskoht* (ingl k *permanent establishment*) riikidevahelise topeltmaksustamise vältimise lepingute mõistes ja *püsiv asukoht* (ingl k *fixed establishment*) käibemaksu rakendusmääruse kohaselt on kaks erinevat kontseptsiooni. Esimene tähendab püsiva tegevuskoha kaudu teenitavalt tulult makstava tulumaksu maksmist teisele riigile ja

teine seondub üksnes teises liikmesriigis käibemaksukohustuste täitmisega. Püsiva asukoha (ingl k *fixed establishment*) tekkimisega teises liikmesriigis võivad kaasned käibemaksukohustused ka siis, kui konkreetset riigis riikidevahelise maksulepingu kohaselt püsivat tegevuskohta tekkinud ei ole.

Samas ei pruugi käibemaksunumber teises liikmesriigis automaatselt tähendada püsivat asukohta, sest hinnata tuleb, kas see asukoht tehingus osaleb või saab osaleda. Näiteks, kui teise liikmesriigi käibemaksunumber on seotud ainult kaubatehingutega ja seal puudub inim- ja tehniline ressurss, ei teki teises riigis püsivat asukohta. Samas müügijärgne garantiiteenindus eeldab tehnilise ja inimressursi olemasolu ja loob seetõttu eeldused teise liikmesriiki püsiva asukoha ja käibemaksukohustuslasena registreerimise vajaduse tekkimiseks.

Püsiv asukoht tekib, kui teises liikmesriigis on ettevõttel tegevuskoht, millel on:

- piisav inim- ja tehniline ressurss võimaldamaks sellel tegevuskohal saada ja kasutada tegevuskohale vajalikke teenuseid, ja
- tegevuskohas olev inim- ja tehniline ressurss osaleb tehingus.

Kui teises liikmesriigis asuva tegevuskoha vahendeid kasutatakse üksnes administreerivatel eesmärkidel, nt raamatupidamine, arvete esitamine, võla sissenõudmine, ei tähenda see veel tehingus osalemist. Samas ka juhul, kui arve teise liikmesriigi käibemaksunumbri järgselt väljastatakse ekslikult, tuleb see sealse maksuarvestuses kajastada.

Tehingud füüsiliste isikutega

Rakendusmäärus täpsustab ka B2C-teenuste maksustamise põhimõtteid. Eraisiku asukoha määramine ei ole globaliseerivas maailmas sugugi lihtsam äriühingu asukoha leidmisest, kuid see on oluline käibemaksuseaduse § 10 lõikes 5 nimetatud teenuste osutamisel ühendusevälise riigi isikule. Nimelt kohaldub ELi väljaspool asuvatele füüsilistele isikutele osutatavate teenuste puhul nullmäär.

Füüsilise isiku elu- või asukohta aadressiks loetakse tema rahvastikuregistri vms registri järgset aadressi. Kui sellist registrit ei ole, siis lähtutakse aadressist, mille füüsilise isik on edastanud maksuvõimudele. Üksnes juhul, kui on olemas tõendusmaterjal, mis kinnitab nimetatud aadresside tegelikkusele mittevastavust, võib lugeda füüsilise isiku asukohaks muud aadressi. Isiku peamiseks elukohaks loetakse koht, kus isik peamiselt elab ja millega teda seovad isiklikud või tööalased sidemed.

Täpsused muudes valdkondades

Määrus täpsustab ka mitmete konkreetse teenuste ja kaubarvete maksustamist. Mõned näited:

- Hotelli- või majutusteenuseid vahendavad isikud ei pea vahendamisteenuse maksustamisel lähtuma kinnisasja asukoha riigi maksuseadustest, vaid võivad rakendada käibemaksustamise üldpõhimõtet sõltuvalt ostja staatusest (B2B ja B2C).
- Täpsustatakse üritustele sissepääsu/juurdepääsu teenuse mõistet ja tuuakse näited konkreetsetest olukordadest, millal see kohaldub (pääs kultuuriüritustele, spordivõistlustele, matšidele, konverentsidele, seminaridele).
- Täpsustatakse rahvusvahelise veo raames veovahendi pardal osutatavate restorani- ja toitlustusteenuste maksustamise reegleid.
- Täpsustatakse, et majutusteenuse mõiste laieneb ka telkide, haagis- ja vagunelamute rentimisele.
- Täpsustatakse transpordivahendi mõistet ja lühiajalise rendiperioodi pikkuse määratlemise põhimõtteid järjestikuliste lepingute puhul ja lepingute pikendamisel.

Kuigi ELi rakendusmäärus toob uusi mõisteid ja põhimõtteid, mille praktikas ellu rakendamine on veel läbi proovimata, on selle ilmumine siiski tervitatav. Kuna rakendusmäärus on otsekohalduv kõigis liikmesriikides, siis peaks see tagama mitmes riigis tegutsevatele ettevõtjatele aimatavamad maksutagajärjed.

Määruse (EL) nr 282/2011 eesmärk on selgitada käibemaksudirektiivi, et tagada direktiivi põhimõtete ühetaoline kohaldamine liikmesriikides.

Eestile väljamakstud ELi toetused ületavad Kesk- ja Ida-Euroopa keskmist

KPMG Ungari kontori avaliku sektori meeskond uuris rahastamist Euroopa Liidu struktuurifondidest. 2011. aasta märtsis avaldatud kokkuvõtte *EU Funds in Central and Eastern Europe – Progress report 2007-10* annab ülevaate aastateks 2007–2013 Kesk- ja Ida-Euroopa riikide käsutusse antud rahastamisvahenditest ning nende kasutamisest.

Triin Värav
KPMG Baltics OÜ
ärinõustaja
tel 6268 732
tvarav@kpmg.com

Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF), Ühtekuuluvusfondi (CF) ja Sotsiaalfondi (ESF) kaudu on kümnele Kesk- ja Ida-Euroopa riigile aastateks 2007–2013 eraldatud 172,6 miljardit eurot. Kui ELi fondide rahastamisvahenditele liita riikide omaosalus, siis on piirkonna riikidel majandusliku ja sotsiaalse sidususe parandamiseks võimalik seitsme aasta jooksul kasutada kokku 208,2 miljardit eurot. Ühe aasta lõikes moodustab see Eurostati 2010. aasta andmetele tuginedes 2,7% piirkonna aastasest SKPst.

Uuringus tuli esile mitmeid huvipakkuvaid järeldusi, nagu näiteks:

- 2010. aasta lõpuks jõudis ELi toetuste programm aastateks 2007–2013 poole peale ning siis oli kümnes Kesk- ja Ida-Euroopa riigis sõlmitud lepinguid toetuste maksmiseks kokku 110,2 miljardi euro väärtuses. See moodustab 53% seitsmeks aastaks planeeritud toetuste kogumahust.
- Toetusesaajatele oli välja makstud

17% eraldatud toetuste kogumahust (36,3 miljardit eurot) ja kolmandik lepingutega kaetud toetussummadest.

2010. aastaks Eestile eraldatud toetussummad ulatusid 3040 euronit elaniku kohta, mis ületab tunduvalt Kesk- ja Ida-Euroopa keskmist näitajat.

- 2010. aasta lõpuks oli enamikus sekkumistegevuste valdkondades lepingutega kaetud keskmiselt 33–82% planeeritud toetuste kogumahust.
- Kõige enam lepinguid (74% kõigist toetuslepingutest, koguväärtusega 81,96 miljardit eurot) oli sõlmitud transpordi, inimressursside ja

Rahastamisvahendite kasutamine 2007–2010				
	Eesti	Läti	Leedu	Kokku Kesk- ja Ida-Euroopa
Rahvaarv	1,3 miljonit	2,2 miljonit	3,3 miljonit	102,1 miljonit
SKP ühe elaniku kohta (2010)	10 821 eurot	7 993 eurot	8 232 eurot	8 990 eurot
Planeeritud toetused 2007–2013	4,1 miljardit eurot	5,0 miljardit eurot	7,3 miljardit eurot	208,2 miljardit eurot
Lepingutega kaetud toetused	2,5 miljardit eurot	3,7 miljardit eurot	5,0 miljardit eurot	110,2 miljardit eurot
Lepingutega kaetud toetuste suhtarv	60%	76%	68%	53%
Väljamakstud toetused	853 miljonit eurot	1,5 miljardit eurot	2,1 miljardit eurot	36,3 miljardit eurot
Väljamakstud toetuste suhtarv	21%	30%	29%	17%

majanduse arengu ning keskkonnaga seotud projektide toetamiseks.

Eestis kõige rohkem toetusi inimressursside arendamisele

Eestis rakendatakse struktuuriabivahendeid inimressursside, majanduskeskkonna ja elukeskkonna arendamise rakenduskavade kaudu ning aastateks 2007–2013 on Eestile ELi fondidest arengutoetusteks eraldatud kokku 3,4 miljardit eurot. Koos Eesti omavahenditega moodustab see 4,1 miljardit eurot.

2010. aastaks Eestile eraldatud toetussummad ulatusid 3040 euronit elaniku kohta, mis ületab tunduvalt Kesk- ja Ida-Euroopa keskmist näitajat. Eestis oli 2010. aasta lõpuks lepingutega kaetud ühtekokku 60% ja välja makstud 21% kogu kaasrahastatavaks arengutegevuseks ELi poolt eraldatud toetuste mahust. Mõlemad näitajad ületavad mõnevõrra Kesk- ja Ida-Euroopa riikide keskmist taset, kuid jäävad maha näiteks Läti ja Leedu tasemest.

Kui võrrelda lepinguga kaetud toetuste osatähtsust planeeritud toetuste kogumahuga, on edukaimaks osutunud inimressursside, transpordi- ja majandusarengu ning keskkonnaga seotud projektidele suunatud sekkumistegevused. Nimetatud nelja tegevuse osas ületab lepingutega kaetud toetuste osatähtsus 60% planeeritud toetuste kogumahust, mis on ühtlasi suurepärane tulemus arvestades perioodi kestust.

Kõige rohkem, 244 miljonit eurot, on toetusi välja makstud inimressursside arenguga seotud valdkondades. Võrreldes teiste Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega on Eestis keskmisest enam kaetud lepingutega keskkonna ja transpordiga seotud valdkonnad.

Intervjuu KPMG stipendiaadiga

KPMG tänavune stipendiaat Tartu Ülikoolis on majandusteaduskonna rahvamajanduse eriala bakalaureuseõppe teise kursuse tudeng Rudolf-Harri Oberg. Intervjuus KPMG Foorumile rääkis ta oma õppetööst, tulevikuplaanidest ja majandusmõtetest.

Rudolf-Harri Oberg
KPMG stipendiaat Tartu Ülikoolis

Mis pani taotlema KPMG stipendiumi ja kuidas plaanite need 1278 eurot kasutada?

Kandideerisin stipendiumile, sest konkursi sihtgrupp – majandusteaduskonna bakalaureuse- ja magistritudengid – oli kindlalt määratletud ja sobis mulle. Samuti meeldis mulle idee, et KPMG esindajad soovivad kandideerijaga isiklikult tutvuda ja vestelda intervjuu vormis.

Saadud toetuse investeerin haridusse. See tähendab enda täiendamist: erialastel seminaridel osalemist, mitmesuguste rahvusvaheliste testide sooritamist ja kandideerimistasusid, mida läheb vaja kandideerimisel magistriprogrammidesse välismaal.

Mis teemadele pöörate oma õppetöös suuremat tähelepanu ehk mis huvitab? Kas bakalaureusetöö teema on välja kujunemas?

Õppetöös olen pööranud rohkem tähelepanu klassikalistele *economics*'i ainetele nagu makroökonomika, mikroökonomika, samuti ökonomeetria ja statistikaga seonduv. Kolmandal aastal toimub spetsialiseerumine ja edaspidi võtan ma ainult rahvamajanduse aineid, millest olulisemad on arvatavasti regionaalökonomika ja töö-ökonomika.

Oma uurimistöö tegin heaoluökonomika teemal, mis kuulub sisu poolest majandusteooria alla. Arvan, et kirjutan ja esitan ka bakalaureusetöö just majandusteooria õppetoolis. Kindel on hetkel siiski vaid valdkond ja konkreetse teema kasuks ei ole ma veel otsustanud. Kuigi juhendaja tegi mulle ettepaneku sama teemaga jätkata, võtan otsuse tegemiseks natukene aega. Loen kirjandust, teadusartikleid ja vestlen ka teiste õppejõududega.

Minu arvates ei ole ülikool ainult üks õppekava, vaid pigem süsteem, mis pakub nutikale kasutajale mitmeid lahendusi ja hüvesid.

Mis pani otsustama õpingute kasuks Tartu Ülikoolis ning mida arvate seal antavast majandusharidusest?

Kuna ma olen pärit Tallinnast ja soovisin pärast keskkooli lõpetamist keskkonnamuutust, tundus Tartu Ülikool mulle loomuliku valikuna. Olen Tartu

elu- ja õppekeskkonnaga rahul. Linn on inspireeriv ja kaunis, õppehooned on korralikud ning lisaks on palju võimalusi kooliväliseks tegevuseks. Näiteks olen korporatsioon Vironia liige.

Majandusteaduse õppekava ei ole minu meelest ülikooli kõige tugevamate seas, kuid üldiselt rahuldava tasemega. Õppetöö teeb keerukaks suur tudengite hulk: mina alustasin kursust umbes 120 inimesega. Millegipärast peab eriti suur hulk inimesi seda eriala perspektiivikaks või atraktiivseks ning nii ongi tudengite arv ligi kaks korda suurem kui riigipoolne tellimus (umbes 50 kohta). Tudengite suur arv toob omakorda kaasa huvide ja soovide paljuse. Osa tudengeid tahab pärast õpinguid oma haridusteed jätkata, osa soovib suunduda kohe tööturule. Need kaks eesmärki on üldiselt konfliktis. Esimesel juhul peaksid õpetatavad ained olema rohkem akadeemilise ja teoreetilise suunitlusega, teisel juhul võiks ainete esitus olla aga praktilise suunitlusega. Tundub, et majandusteaduse õppekava on konsensus nende kahe poole vahel ning kokkuvõttes on mõlemad antava majandusharidusega ka pooleldi rahul, pooleldi mitterahul. Siiski pean tunnustama, et muutust, mis parandaks ühe poole heaolu nii, et teise poole heaolu ei väheneks, ei

oska ma soovitada. Seega ei oska ma välja pakkuda kõigi huve arvestavat nn Pareto-parandust.

Õnneks on võimalik kasutada aga Tartu Ülikooli üldist paindlikkust õppeainete valikul ning täiendada ennast ka teiste teaduskondade parimate ainetega. Olen ise näiteks võtnud mitmeid riigiteaduste ja matemaatika kursusi ning viimastele kavatsen ka edaspidi rõhku panna. Seega on võimalused iseseisvalt oma haridustee kujundamiseks täiesti olemas ning leppima ei pea ainult õppekavas kindlaks määratud ainetega. Minu arvates ei ole ülikool ainult üks õppekava, vaid pigem süsteem, mis pakub nutikale kasutajale mitmeid lahendusi ja hüvesid. Lisaks läheb sellest aastast käiku vastuvõtusüsteem, mis peaks ära hoidma liiga suurte tudengite arvuga kursuste tekke.

Maailmamajanduse mured ei paista möödas olevat ning eriti intensiivselt vaetakse euroala väljavaateid. Mis olukorras on euro teie arvates aastal 2020?

Arvan, et euroala riikide majandusliku olukorra taastumisega tõuseb taas ühise valuuta prestiiž ja atraktiivsus, mis paneb mitmeid vahepeal distantseerunud riike taas pingutama, et saada euroala liikmeks. Kümne aasta

perspektiivis on eurosooniga liitunud Ungari, Tšehhi, Poola, Island (praegu kandidaatriik), Läti, Leedu ning võib-olla ka mõni Balkanil olev praegune kandidaatriik. Selline euroala ei saa tõenäoliselt kasutada samu reegleid kui praegune. Ennustan, et täide viiakse ettepanekud, mille tõttu tuleb liikmesriikidel veelgi loobuda teatavast osast oma iseseisvusest. See on kohati ka loomulik, sest ühist valuutat esindavad riigid peaksid ka käituma valdavalt ühtmoodi, mis aga eeldab teatud kontrolli nende tegevuse üle.

Millised on tulevikuplaanid ehk kes ja kus te võiksite olla kümne aasta pärast?

Ma olen lõpetanud vähemalt oma magistriõpingud. Kui mu magistriõpingud lähevad hästi ja mul on võimalus jätkata tunnustatud doktoriõppe programmis, siis otsustan täiendavate õpingute kasuks, mille lõpliku väljundina näen akadeemilist karjääri ja uurimistööd. Kui piirdun siiski magistriõpingutega, näen atraktiivse töökohana näiteks avalikku sektorit, aga kui leian hea seltskonna ja idee, siis ka mõnda noort ettevõtet. Isiklikus plaanis loodan arendada oma silmaringi ja üldteadmisi, reisida ja avastada Eestit ja maailma.

Uudisnupud

Riskijuhtimise suundumused

Värskest KPMG Internationali poolt läbiviidud ettevõtte riskijuhtimise uuringu *Risk Management: A Driver of Enterprise Value in Emerging Environment* raportist saab lugeda, mida organisatsioonid üle maailma riskijuhtimise taseme tõstmiseks teevad. Lisaks tuuakse välja riskijuhtimise suundumused ja näiteid ettevõtete praktikast. Vt lisaks www.kpmg.ee

Riigikassad otsivad täiendavat tulu siirdehindadest

Rahvusvahelise kaubavahetuse kasv, keerukas globaalne majandusseisund ning riikide kasvavad eelarvepuudujäägid on pannud eri riikide maksuametid innukalt võitlema rahvusvaheliste kontsernide siirdehindade teemal, näitab KPMG hiljutine rahvusvaheline uuring *Global Transfer Pricing Review*. Uuring järeldeb, et riigid pööravad üha suuremat tähelepanu siirdehindade kontrollile, vältimaks kasumite teise riiki siirdamist näiteks grupiseste finantstehingute, restruktureerimiste ja intellektuaalomandi tehingute käigus. Vt lisaks www.kpmg.ee

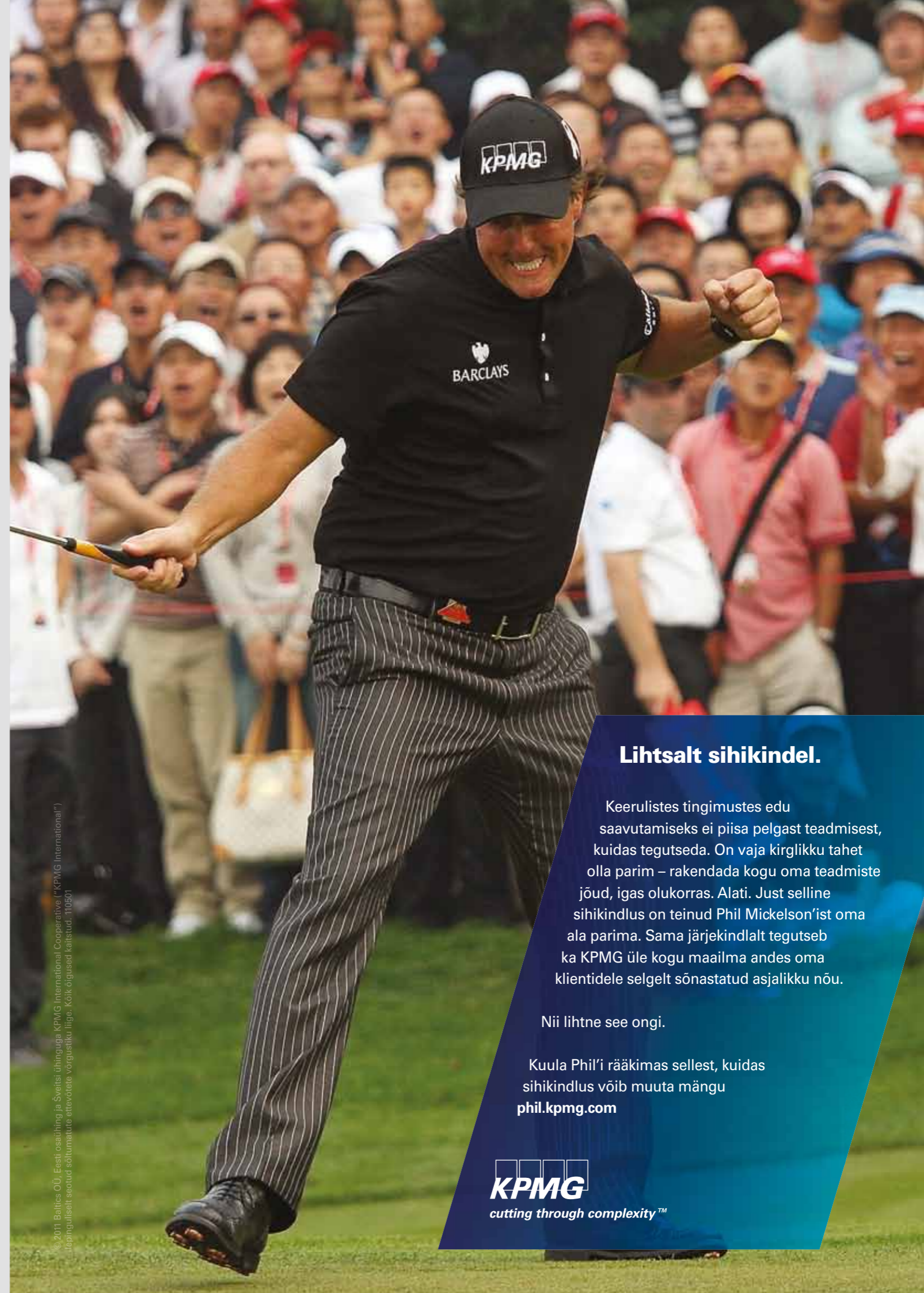
Raamat toob rõõmu ja toidab lapse vaimu

Aprillis viis KPMG läbi kampaania, mille käigus oli ettevõtte töötajail võimalus annetada Oisu Perekodu lastele nii uusi kui vanu raamatuid või toetada rahaliselt raamatute ostu. Kogumiskampaania tulemusena kogunes suur kastitais raamatuid ja hulk rahalisi annetusi. Annetati sõnaraamatuid, lasteraamatuid, muinasjuturaamatuid, loodusraamatuid, lauamänge. Oisu Perekodu on väike lastekodu Türi külje alla, kus sirguvad 12 vahvat lasta vanuses 6-14 eluaastat, kel puudus igapäevaselt vajaminevatest raamatutest ja teatmikest.

Viis aastat KPMG golfiturniire

Tänavu 17. juunil toimub järjekorras juba viies golfiturniir KPMG Golf Invitational 2011. Üritus on kutsetega ning leiab aset Jõelähtmel, klubis Estonian Golf & Country Club. Lisainfo www.kpmg.ee

Lihtsalt sihikindel.

Keerulistes tingimustes edu saavutamiseks ei piisa pelgast teadmised, kuidas tegutseda. On vaja kirglikku tahet olla parim – rakendada kogu oma teadmiste jõud, igas olukorras. Alati. Just selline sihikindlus on teinud Phil Mickelson'ist oma ala parima. Sama järjekindlalt tegutseb ka KPMG üle kogu maailma andes oma klientidele selgelt sõnastatud asjalikku nõu.

Nii lihtne see ongi.

Kuula Phil'i rääkimas sellest, kuidas sihikindlus võib muuta mängu
phil.kpmg.com

KPMG
cutting through complexity™

KPMG Baltics OÜ

Narva mnt 5

10117 Tallinn

T: 6268 700

F: 6268 777

Turu 2

51014 Tartu

T: 7371 530

F: 7312 139

E: kpmg@kpmg.ee

www.kpmg.ee

Esitatud informatsioon on üldise iseloomuga ja ei ole mõeldud ühegi kindla füüsilise või juriidilise isiku probleemide lahendusena. Ehkki soovime anda täpset ja ajakohast informatsiooni, ei saa garanteerida, et esitatud informatsioon on täpne ka selle saamise hetkel või pärast seda. Ükski kasutaja ei tohiks esitatud informatsioonist lähtuda ilma konkreetse situatsiooni põhjalikul analüüsil põhineva professionaalse nõustamiseta.

KPMG ja KPMG logo on Šveitsi ühingu KPMG International Cooperative ("KPMG International") registreeritud kaubamärgid.

© 2011 KPMG Baltics OÜ, Eesti osahing ja Šveitsi ühingu KPMG International Cooperative ("KPMG International") iseseisvate tütarfirmade võrgustiku liikmesfirma. Kõik õigused kaitstud. Trükitud Eestis.